

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ.

Școli populare superioare în Danemarca. Rostul și organizația lor

Cea dintâi „școală înaltă pentru popor“ a luat ființă la Rödning în Slesvigul de Nord, și întemeietorul ei a fost, nu Grundtvig, care a preconizat numai ideea, ci un aderent entusiast al ideilor lui Grundtvig, Christian Flor, fost profesor de limba daneză la Universitatea din Kiel. Apariția primei școli în acest unghiu sudic al țării se explică mai ales prin aceea, că în Rödning, adică în regiunea din Slesvig, eră lupta mai vehementă pentru limbă și pentru păstrarea ființei etnice, față de un vecin puternic și acaparator cum erau Germanii. În proiectul de program ce călăuzi întemeierea școlii în 1844, se spune: „Scopul pe care ni l'am pus, e de a întemeia un așezământ, unde țaranii și cetățenii să poată obține cunoștințe folositoare și plăcute, nu atât pentru a-și câștiga traiul, cât pentru a deveni cetățeni conștienți ai Statului. Așezământul e menit să aibă o influență binefăcătoare atât asupra vieții lui casnice-private, cât și asupra celei cetățenești-publice. — O numim școală înaltă, pentru a nu se confunda cu o școală obișnuită pentru băeți, căci e un eșezământ de instrucție pentru tineri după vârsta confirmăției, și chiar pentru flăcăi și oameni formați, și o numim „școală înaltă populară“, pentru că pot să între în ea oameni din toate straturile sociale, deși ea e întemeiată în primul rând pentru țărani, din a căror pătură își așteaptă mai ales discipolii“.

Iată fixat de la început, în câteva linii, programul pe care-l urmăreă o asemenea școală. Ea e născută din nevoia de a creia o cultură populară și națională, pe bază creștină. Și dacă a luat cu vremea un caracter rustic, e că majoritatea locuitorilor acestei țări sânt țărani. Școala nu cere nici un certificat, și nici nu liberează vreunul, pentru că în ea se capătă cunoștințe pentru viață, nu pentru o slujbă. Elevii ei se recrutează din oamenii tineri, cari au o meserie, și cari vin în acest rustic templu al culturii ca să-și rotunjească cunoștințele, ideile, concepțiile, să devie oameni luminați și cetățeni conștienți. Se urmărește deci o cultură pentru ea însăși, de către oameni cari vin aci nesiliți de nimeni, ci purtați de dorul de a se lămuri, de a-și dea seamă de rostul lor în viață; de aceia nu se pune atâta preț pe cunoștințe ca atare, ci mai multe pe valoarea lor educativă. Conținutul și calitatea lor inte-

rezează, nu cantitatea. Și aceste cunoștințe câte se dau — și cum vom vedea, deși timpul de frecvență e scurt, se dau totuși destule cunoștințe — au ca scop în primul rând să formeze spirite independente, personalități bine conturate, cetățeni bine orientați în viață, înfățișând oamenii de care are nevoie o democrație sănătoasă și trainică. Căci școala aceasta a ajuns să fie meterezul cel mai tare al acelei democrații țărănești, care caracterizează Danemarca.

Nu trebuie să ne închipuim că aceste școli populare — sânt acum 71 în Danemarca — sânt toate la fel, conduse după același tipic. Ele sânt creații personale, ale unor oameni de inițiativă, și deosebiriile dintre ele sânt destul de mari. Inșă anumite principii le sânt comune tuturor: a) învățământul cu caracter național, b) istoria și limba maternă ca obiecte fundamentale c) predarea orală d) disprețul pentru cartea moartă și e) tendința de a trezi spiritul omului și a-l îndrepta spre o concepție mai luminoasă de viață, nu a-l îndopă cu cunoștințe moartă, inutile, ci a-l însufleși pentru tot ce e nobil și frumos. Cunoștințele au doar o valoare secundară, și slujesc numai pentru a trezi cugetele în chip socratic.

Dar pentru a putea exercita aceasta influență asupra spiritului elevului, dascălul trebuie să fie într'un raport mai intim, mai apropiat cu elevul. De aceea, cele câteva luni cât frecvențează școala, discipolii stau la un loc cu maestrul, în continuă legătură spirituală cu ei, căci această e partea nouă și interesantă a școlii sup. populare din Danemarca. Personalitatea profesorului joacă aci rolul de căpetenie și talentul lui ne explică cum într'un interval de timp foarte scurt — câteva luni — ajunge cu elevii lui la rezultate remarcabile recunoscute de toate autoritățile didactice.

Iată de ce, pe cât e îndeobște urâtă — lucru firesc — școala obișnuită, tradițională, pe atâtea e de iubită această școală specială, care e visul tuturor tinerilor de ambe sexe din țara lui Hamlet.

Aproape toate școlile superioare daneze sunt întreprinderi private. Mulți au început în localuri închiriate, în condiții foarte modeste, și numai cu timpul, acestea au devenit instituții însemnate cu locuințe pentru sute de elevi. În alte, cazuri anumite reuniuni sau societăți pe acțiuni au dat sprijinul lor financiar, așa că de regulă școala rămânea proprietatea întemeietorului. Așa se explică de ce personalitatea acestui întemeietor sau director e factorul de căpetenie, care determină caracteristica școlii, iar situația unui astfel de popor se poate compara cu situația unui profesor universitar.

Fiind întreprinderi particulare, aceste școli prezintă mare deosebire, dar toate au ca trăsătură comuna *metoda istorică* preconizată de Grundtvig, cursul oral și reuniunile elevilor la anumite date, chiar după ce au terminat școala, reuniuni cari strâng legătura dintre acești foști și actuali elevi, cât și dintre profesorii lor.

Numărul profesorilor la diferitele școli variază dela 3 până

la 20 sau chiar mai mult. Mulți din ei au cultură academică, alții au o diplomă de institutor, unii sunt produsul direct chiar al acestor universități populare, unde de fapt își pot asimila mai bine spiritul în care trebuie să conducă pe elevii unei asemenea școli. Din procentul de elevi, numai 6 sau 7% vin din orașe. 75% sunt tineri dela țară, fii de mici plugari, îndrăgostiți de munca ogorului, care vin la școală ca să se lumineze spre a se întoarce apoi iar la glia părintească. 10% din școlari provin din clasa meseriașilor și restul dintre lucrători și alte categorii sociale. Nu rareori vin ca să frecventeze universitatea populară și oameni cu o cultură academică, funcționari, ofițeri etc.

Numărul elevilor variază dela 20 sau chiar zece la câte o școală mai mică, până la câteva sute, cum e cazul școlii din Askov, reputată ca cea mai bună.

Numărul de fete e aproape tot așa de mare, ca și cel al băieților. Statistica din 1914—1915 ne arată că în cele 70 de universități populare frecventau circa 7000 de elevi, dintre care 3600 erau băieți, iar restul fete.

Majoritatea absolută a elevilor, aproape 80% sunt în vârstă de 18—25 de ani; 12% mai mari de 25 de ani, 8% mai mici de 18 ani. În genere se respectă principiul de a nu primi tineri mai mici de 18 ani, și cei care-și trimit copiii la aceste școli, țin ca ei să se fi deprins mai înainte cu munca fizică în meseria lor. Profesorii recomandă apoi părinților să nu zorească pe tineri, ci să aștepte ca aceștia însăși să simtă nevoia a se lumina. Experiența universităților populare a dovedit că această năzuință se ivește singură, fără să fie stârnită de autorități, sau de părinți, și că tineretul rural din Danemarca așteaptă cu mare nerăbdare timpul de a frecventă această școală superioară. De aci se vede și motivul, pentru care universitățile populare nu înstrăinează pe elevi de munca practică. Aceștia și-au ales de mai înainte o carieră. Ei doresc dela aceste școli numai o pregătire pentru viața lor în mijlocul societății. Că această pregătire poate să-i ajute să progreseze în cariera lor — cum se și întâmplă adesea — aceasta e în orice caz un lucru secundar.

O altă pricină a faptului că aceste institute de cultură sunt așa de frecventate, e și înlesnirea materială ce se face elevilor. Până în preajma războiului celui mare (date mai proaspete nu am) elevii plăteau pentru locuințe, pensiuine și taxe de cursuri în mediu 35—40 coroane pe lună. Cursul de iarnă, care ține 5 luni, e firește ceva mai scump, cel de vară, numai de 3 luni, e mai redus. Instrucția zilnică ocupă 8—9 ore, adică dela 8—12 și dela 2—7 cu un ceas de gimnastică sau dimineața sau după prânz. Istoria și limba maternă sunt pe primul plan și numai aceste două materii ocupă aproape $\frac{2}{3}$ din numărul total de ore, pe când restul se împarte între geografie, aritmetică, fizică și alte ramuri ale științelor naturale.

Cum am spus, universitățile populare daneze sunt datorite

inițiativei private. Statul nu s'a amestecat în treaba lor, nu le-a pus bețe în roată, de când a observat că ele sunt de un real și obștesc folos. E adevărat că într'o vreme, când fizionomia lor nu eră conturată precis, și când scopurile urmărite, nu se desemnau încă limpede, s'a propus ca ele să fie puse sub controlul Statului. Dar ideea n'a prins. De altfel raportul Statului față de ele a fost reglementat prin o lege din 1902, care dispune că: O școală sup. pop. pentru a căpăta ajutoare dela Stat, trebuie să fie „recunoscută”, să fi funcționat cel puțin 2 ani și să fi avut cel puțin 10 elevi.

În prima perioadă, adecă între anii 1867—1879, subvenția Statului eră în total de 22.000 coroane anual. În 1902 această subvenție se ridică la 140 mii, în 1908 la 150 mii. Pe lângă aceasta se mai prevedeă și un ajutor pentru elevii săraci, ajutor care în 1902 se ridică la 250 mii coroane. Un elev primea în medie un ajutor de 20 coroane înainte de război, și numărul acestor bursieri se ridică uneori până la jumătatea numărului total de elevi ce frecventează școala. În 1915, subvenția pentru școli era de 160 mii, iar cea pentru elevi de 350 mii.

Deci, deși, Univ. populare au căutat să-și păstrezi independența față de Stat, ele însă au avut o atitudine atât de cumințe și folositoare țării, încât, în cele din urmă Statul însuși în chip spontan i-a oferit ajutoarele sale și se mândrește cu aceasta creație culturală, care a luat naștere pe pământul danez.

S. Bezdechi
prof. univ.

„Când se va ajunge atât de departe în cât fiecare va ști să se guverneze singur, în massa din care face parte, atunci se va fi realizat brusc cea mai superioară evoluție a omului”.

CLEMENCEANU

*

A te îndoi de orice sau a crede orice, sunt două soluții egal de ușoare, care ne scutesc deopotrivă să ne gândim.

HENRI POINCARÉ

*

Ceeace nici gimnastica, nici politica, nici muzica, nici filozofia n'au reușit să facă, adunându-și toate sforțările lor, munca o va îndeplini.

Precum în vremurile antice, inițiarea tainelor frumuseții s'a făcut prin zei, într'un viitor îndepărtat, frumusețea se va revela din nou prin muncitor.

PROUDHON

*

Când pornești la drum, nici un obstacol să nu te sperie. Crede mereu că ai să ajungi la țintă, stăruie și vei ajunge.

JOHN STUART MILL

*

Nu cunosc pe lume forță mai mare, de cât forța morală.

KANT

Științele naturale și îndeosebi minerologia în școala primară

Conferință ținută la cercul didactic primar Cluj

În general științele naturale în școala primară au rolul Cenușeresei și se fac de mântuială. Vina n'o poartă nici corpul didactic, nici științele în sine. Devină sunt metodele. Se spune, să pornim dela cunoscut la necunoscut. Cu tot adevărul din acest principiu didactic, lecțiile de științe naturale sunt făcute foarte sec, fără să trezească curiozitatea și spiritul de observație al copiilor.

Trebuesc înlocuite descrierile seci și plicticoase, prin arătarea caracteristicului din viața animalelor, plantelor.

Desigur școala normală trebuie să pregătească în acest sens pe viitorii învățători.

Cât poate câștigă un copil și prin el neamul lui, dacă i se desvoaltă spiritul de observație, ni-o dovedește invenția lui Vlaicu! El a descoperit principiul pe care s'a bazat aeroplanul său, observând cu atenție, încă din școala primară, sborul pasărilor. A avut un dascăl isteț, care i-a trezit această pasiune.

Originalitatea aeroplanului lui Vlaicu constă în faptul, că punctul de greutate este sub punctul de sprijin. Pendulația este înlăturată prin puțința de a-l cârmi nu numai cu ajutorul coadei, ci și cu capul aeroplanului. Exact cum își croesc drum și cocostârcii al căror mers l-a observat — după mărturisirile lui Vlaicu — în toamnele lungi alături de dascălul din Bințiți.

Material bogat pentru a putea face studiul științelor naturale plăcut, poate găsi învățătorul și în cartea: *Învățământul despre natură de Ap. D. Culea*.

Revistele de popularizare îi dau deasemenea învățătorului lucruri interesante, pe cari le poate utiliza potrivit priceperii copilului.

Antagonismul dintre câine și pisică e cunoscut. Cine ar bănuși, că ura aceasta atavică se datorește, după presupunerea lui T. Zell, faptului că strămoșii pisicii au fost cu mult mai puternici decât ai câinelui. Dovadă este leul aparținător aceleași familii.

Inercând în felul acesta a lega trecutul de prezent, învățământul științelor naturale devine atrăgător.

Dacă am cercetă cu cât rămâne copilul, după părăsirea școlii din ce a învățat la diferite materii de studiu, ne vom convinge, că evaporarea cunoștințelor se face foarte repede. Singurele, științele naturale, din cauză că ne întâlnim zilnic cu materia lor, ne servesc tot cursul vieții. Ele trebuesc prețuite nu numai pentru folosul practic, ci și pentru puțința de a ne ridică spre ideal, spre creatorul naturii.

Toți marii naturaliști au fost și propovăduitori ai idealismului.

Grandiozitatea dintr'un fir de iarbă, drob de sare, fir de nisip par'că spun omului: pulbere, mărginește-ți ambițiile! Reducându-te la ceea ce reprezinți, te face să lupți și pentru alții.

Grandiozitatea naturii se observă mai ales în mineorologie. Sunt puțini cari pot face deosebire între o rocă vulcanică și alta sedimentară, deși aproape tot ce luăm în mână este de natură minerală; este ceva din scoarța pământului.

Soarta omului este strâns legată de pământ. Gustul mărului de acelaș soi, e altul și altul după pământul care-l hrănește. Apa deasemenea are gust diferit, deși toată are aceeaș origine: ploaia. Pământul de unde se strecoară, o diferențiază ca gust.

Sufletul omului dela munte este altul decât al celui dela șes, deferit de al celui dela mare. Pământul, pe care trăesc le imprimă fiecărui și în fizic marca lui. Vulcanii, cari au frământat odată Munții Apuseni au pus ceva din ei și în sufletul moșilor. Bogățiile lor miniere din vechi timpuri au atras pe toate popoarele barbare, ce s'au scurs pe aici. Tot aurul a făcut și pe Romani să cucerească Dacia.

Ca dovadă că multe acțiuni sunt dictate de bogățiile pământului, este și războiul Angliei din Transval și mai recent al Francezilor în Maroc, pentru stăpânirea ținuturilor bogate în fosfate.

Cunoștințele la minorologie se pot preda intuiativ copiilor. Cu cât interes te va urmări, când le vei reconstrui pe marginea pârâului istoria adevărată a unui fir de nisip, care dus la vale de puvdiul apelor și revărsat ca mâl fin este hrana porumbului și a cerealelor. Aceeași plăcere va citi învățătorul în ochii copiilor povestindu-le istoria și altor minerale.

Aurul a fost metalul, după care au alergat toate popoarele dornice de lux strălucitor; fierul și cărbunele au fost bogății prețuite până de curând, astăzi sunt înlocuite de petrol. Țara noastră are de toate. Avem o mulțime de minerale pe cari nici nu le-am exploatat, cum sunt boxitele bogate în aluminiu din care mai nou se face un ciment cu calități deosebite.

Dacă avem atâtea bogății minerale, pe cari le întâlnim la fiecare pas, se impune de sigur și o intensificare a predării acestei științe încă din școala primară.

Muzee de științe naturale întocmite în grupuri naturale, sistem biologic, n'ar trebui să lipsească din nici un oraș.

Corpul didactic are nevoie de o revistă în care să găsească cum să predea și ce să predea în fiecare lună, fiecare anotimp și mai ales ce material să folosească ca truda lui să ducă la scop.

Dr Victor Stanciu
prof. univ.

Ridicarea culturală a neamului

Orice popor este dator să îmbogățească cultura mondială cu o contribuție culturală personală. Această contribuție trebuie să fie cel puțin egală cu aceia pe care fiecare popor o folosește din cultura celorlalte popoare. Firește isvorul sufletesc din care se împropătează cultura popoarelor superioare e nesecat și contribuția culturală a celorlalte popoare nu este cerută cu stăruință, iar dacă lipsește nu i-se simte prea mult lipsa. Dar este o dezonoare pentru un popor să primească neîncetat binefacerile culturii străine și el, ca și popoarele inferioare și sălbatice, să nu poată nimic în schimb. În afară de aceasta, cultura mondială însăși fiind lipsită de manifestările culturale ale unor părți ale omenirii civilizate, nu are înfățișarea completă și definitivă pe care trebuie să o aibă, și nu se știe dacă prin aceste lipsuri nu este văduvită de elementele ei cele mai caracteristice și mai rodnice.

Poporul românesc a contribuit prea puțin la ridicarea culturii mondiale. Cultura românească încă nu și-a plătit datoria pe care, de secole, o contractează față de cultura apusului. Cauze istorice au împiedicat poporul nostru să-și plătească această datorie și consecințele grele ale acelor cauze îl împiedică încă.

De sute de ani poporul românesc a fost împiedicat să aibă o unitate națională, o unitate culturală. El a fost silit de împrejurări să se desvolte deosebit, să fie supus la influențe străine diferite, să aibă idealuri culturale deosebite. Norocul nostru a fost că poporul românesc de pretutindeni ținând cu cerbicie la limba lui, la tradițiile lui, la credința lui și contactul între provinciile românești menținându-se neîntrerupt în contra voinții străinilor, diferențele culturale nu s'au adâncit, dialectele provinciilor nu sunt atât de diferite, obiceiurile diferă prea puțin dintr'un loc într'altul, credința în cea mai mare parte a rămas aceeași. Elementele culturale au rămas aceleași. Cu toate acestea lipsa unității naționale a împiedicat aproape total dezvoltarea unei culturi naționale românești.

De altă parte de sute de ani poporul românesc e împărțit în două clase sociale, atât de diferite între ele în cât nu au putut și nu pot încă avea o cultură comună. Între clasa conducătorilor și bogaților și clasa muncitorilor și săracilor, a fost și este încă, o prăpastie sufletească. Între ele ne fiind nici o legătură, nu putea exista o cultură comună. Dar nu e numai atât. Disprețul cu care clasa conducătoare a privit totdeauna clasa muncitoare, a împiedicat pe cea dintâiu să fie influențată orcât de puțin de ultima. Iar clasa muncitoare, în cea mai mare parte rurală, țărănească, depozitara comorilor sufletești a poporului nostru, păstrătoarea limbei, credinței, tradițiilor, a ființei noastre naționale, fiind singura capabilă să dea culturii neamului nostru elementele caracteristice și specifice ale acestei culturi, clasa conducătoare nu a putut da naștere unei culturi naționale. Cultura clasei conducă-

toare a fost o cultură străină. Din lipsa contactului cu poporul, aceasta a fost totdeauna o pătură socială înstrăinată supusă diferitelor influențe străine, cu o lipsă de rezistență ne mai întâlnită. În istoria poporului nostru găsim boerimea, nobilimea noastră, pe rând slavonizată, turcizată, grecizată, franțuzită și în provincii, germanizată, maghiarizată, rusificată.

Între sate și orașe nu au existat de cât prea puține legături culturale. În orice caz orașele străinizate nu au putut fi niciodată focare de cultură pentru satele noastre. Iar tratamentul vitrig la care a fost supus poporul românesc de la sate, a făcut ca țărănimea rămasă fără școli, fără biserici, fără elementele primordiale ale unei civilizații orcât de sumare, fără drepturi sociale și politice, să nu mai poată găsi nici o legătură sufletească cu boerimea, în care ea nu putea vedea frați de aceeași limbă și lege, ci dușmani și exploataori.

Astăzi *în formă* nu mai suntem în aceste împrejurări. România Mare cuprinde aproape întreg neamul românesc. Suntem uniți, suntem una, cultura poate să se desvolte în chip liber și unitar, pe întreg cuprinsul țării. România nouă a dat drepturi egale tuturor fiilor ei, a chemat la viață publică pe toți fiii ei, votul universal, egal și secret a sfărâmat deosebirele de clase, iar ridicarea economică a țărănimei prin împroprietărire și trezirea conștiinței românești în clasele conducătoare fac posibilă o cultură comună, o cultură națională.

Rezultatele acestor noi împrejurări, ale acestor transformări radicale în structura poporului nostru, ar fi miraculoase, dacă aceste transformări ar fi și *în fond*. Însă, dacă împrejurările politice au impus nouile condiții de viață legală, nu au influențat prea mult sufletele oamenilor. Și sufletește suntem în aceeași stare, straturile sociale sunt tot atât de izolate, deplină unificare sufletească nu s'a făcut nici orizontal, nici vertical. Împrejurările unei desvoltări a culturii naționale încă nu sunt favorabile, nu sunt cu totul favorabile.

Astfel dacă până acum am fost factor cultural pasiv, desvoltat sub influența culturilor străine și nu am putut îmbogăți patrimoniul cultural al omenirii cu elementele unei culturi proprii, încă multă vreme nu vom putea fi un factor cultural activ, influențator al culturii mondiale. De abea dacă câteva elemente geniale ale neamului nostru, și ele desvoltate de aceeași străinătate de înaltă cultură, pot să ducă faima numelui de român, și să contribuie și ele cu ceva la înălțarea culturii omenești. De abea dacă câteva manifestări ale artei noastre naționale, în totalitatea lor din industria artistică a țărănimei, au putut impresiona sau uimi pe străini, și atrage astfel atenția culturilor apusene asupra comorilor artistice, culturale, ce zace în poporul nostru.

Orcum noi nu avem încă o artă națională bine definită. Noi nu avem o muzică națională purificată și fixată în elementele ei național-românești. Tot vorbim de o muzică națională, dar nu

avem un studiu critic serios asupra ei. Noi nu avem un stil arhitectonic național. Ceeace se numește stil românesc este un amestec, uneori neestetice de caractere străine. Nimeni n'a fixat caracterele esențiale ale stilului curat românesc. Artă țărănească chiar, cuprinde atât de multe influențe străine, atâtea elemente străine în cât nici ea n'a ajuns să reprezinte arta românească.

Cultura națională se creiază în deplină armonie, între creații empirice ai păturilor largi și oamenii cunoscători ai culturilor străine, dar înțelegători și iubitori ai culturii proprii. Cultura națională se creiază eliminând neconvenit elementele străine, eliminând elementele neestetice, nesincere, și imorale, și dezvoltând elementele specifice, elementele estetice, reale și etice. Cultura națională nu se poate desvolta de cât în unitate și armonia atât națională cât și socială.

Necesitatea unei culturi naționale este netăgăduită. Poporul nostru este dator și el, să-și dea contribuția la desăvârșirea culturii umane. De aceea noi socotim că netăgăduit trebuie să punem cultura națională la baza culturii și civilizației ce trebuie să se dea poporului nostru.

Necesitatea ridicării culturii neamului nostru este afirmată și de alte împrejurări.

Prin introducerea votului obștesc poporul a devenit stăpânul țării sale, stăpânul destinului său.

Poporul bucurându-se de acest mare drept, trebuie să știe cum să-l folosească în profitul lui și al neamului întreg. În democrație poporul trebuie să se ridice pe o treaptă culturală care să-i dea puțința de a se guverna singur.

Cultura poporului trebuie ridicată pentru puțința lui de viață, pentru existența țării.

Drepturile cetățenești, votul universal, democrația, sunt astăzi numai pe hârtie: poporul nu se poate folosi de ele. Vina însă nu trebuie căutată numai în clasele conducătoare care abuzează de situația lor superioară, ci și în poporul însuși care nu știe să-și apere drepturile. Numai ridicarea culturală a poporului va stinge regimul nedrept, nelegal, arbitrar și necinstit, care stăpânește astăzi viața publică a acestei țări.

Cultura e cerută astăzi ca o necesitate de ridicare, de întărire a neamului nostru, ca o necesitate de ridicare morală a poporului și de armonizare socială, ca o necesitate de întărire și asigurare a Statului nostru.

Datoria tuturor este să lupte pentru așezarea și înălțarea acestei culturi.

Firește că cultura e una. Nu putem deosebi interesul care trebuie să se dea culturii poporului, de acel care trebuie să se dea culturii superioare. Totul trebuie cuprins într'un plan unitar și sistematic. Cultura trebuie să se întindă în chip armonic atât la suprafață, cât și în adâncime. Totuși trebuie să se recunoască două lucruri: întâiu că intensificarea culturii nu poate fi

în toate straturile aceiaș, și apoi fără ridicarea culturală a păturei de jos, a păturei curat naționale, cultura de sus, cultura noastră în general, nu va căpăta un caracter specific național.

Cultura nu trebuie înțeleasă numai ca un nivel intelectual ridicat. Cultura națională nu rezultă numai din știința de carte la țară și educația științifică la orașe. Pentru aceasta ar fi de ajuns multe școli primare la sate, și multe licee și Universități la orașe. Cultura e mai mult. Este o transformare sufletească, o ridicare sufletească a omului, în toate aspectele spiritului său: intelectual, psihic, etic, estetic, social. Cultura nu se închină numai adevărului, ci și binelui, și frumosului, și dreptului, și ordinii, și armoniei sociale.

Trecem astăzi printr'o criză culturală, o mare criză culturală, fiindcă, în primul rând, n'avem școli, analfabetismul și întunericul stăpânesc masele poporului nostru, dar și fiindcă, suntem, de după război, stăpâniți de mari crize morale, sociale, crize de dreptate, de ordine, de autoritate, cari încă nu și-au găsit, nu numai echilibrul, dar nici calea spre echilibru. Pretutindeni, de sus și până jos, conștiința datoriei, a răspunderii, și a dreptății sunt căzute, dureros căzute. Indreptarea nu va veni atât de ușor, cu toții însă trebuie să ne străduim să vie cât mai repede.

Învățătorii sunt chemați cei dintâi să înlesnească înfăptuirea acestei opere. Cultura satelor, în primul rând, lor le este incredințată. Ei trebuie să fie pătrunși că „lumina“ care să cere dela ei, nu este numai slabul opaiț pe care îl aprind în școală pentru încântarea ochilor celor micuți.

Rostul lor și rolul lor cel mai prețios, ca luminători ai neamului, este în afară de zidurile școliei.

Învățătorii au datoria să creeze condițiunile unei sănătoase culturi naționale, au datoria să ridice sufletește acest neam, să trezească în sufletul poporului demnitatea personală, mândria națională, dorul de propășire, dorul de cultură.

Mijloacele în atingerea acestui scop sunt mijloacele obișnuite de convingere, căci opera lor este o operă de convingere, cuvântul vorbit și cuvântul scris. Forma lor, pentru a putea mai bine influența sufletele simple, nu poate fi decât etică sau estetică.

O conferință în cadrul unei șezători e mai bine primită. Adevărul și binele sunt mai bine înțelese, câștigă mai ușor sufletul omenirii, dacă sunt întovărășite de frumos.

Șezătorile au darul, încă, de a păstra obiceiuri vechi, de a păstra comorile sufletului românesc.

Dar o acțiune culturală nu se inițiază la întâmpănare. Ea se realizează pe căi dinainte cunoscute, căi pe care învățătorii le pot afla singuri, dar pot fi și îndrumați de alții spre ele. Învățătorii trebuie să știe că toți cărturarii cu iubire de neam sunt cu gândul la ei și stau gata să-i ajute.

N. Ghiulea
prof. univ. Cluj

Amintiri despre profesorul V. Gr. Borgovanu

Cine nu-și amintește oare cu plăcere de foștii săi profesori? Și de-au fost îngăduitori, sau severi sufletul le păstrează aceiași caldă amintire căci, cu anii ce trec ajungem să înțelegem că și cei mai aspri dintre dascăli noștri ne iubeau la fel cu cei mai buni. Numai pe cei proști și săcăitori nu-i ertăm nici după moarte.....

Din șirul lung de profesori pe care i-am avut, mai luminoasă se desprinde icoana lui V. Gr. Borgovanu, ardelean din părțile Năsăudului, dar prea puțin cunoscut acum aici, mai ales de tineri, pentru că aproape toată viața a trăit și a muncit în Țară, unde a și murit, sunt trei ani de atunci.

În 1912 eram elev al Școlii normale din T-Severin, atunci înființată și pusă sub conducerea lui Borgovanu.

Greutățile pentru instalarea școlii fură imense și Borgovanu le-a învins numai prin stăruința sa și bunăvoința unor oameni de inimă cări, de un lung șir de ani, urmăresc ridicarea culturală a Severinului.

Școala s'a instalat în localul „Polichroniade“, situat în mahalaua „Tigănimea“, clădire veche, care mai adăpostise o școală normală județiană, cu numele „Domnul Tudor“, între anii 1877—1882. (Intre directorii de atunci fusese și d. P. Dulfu!)

Organizația internă a școlii capătă o formă cu totul modernă. Borgovanu introduse în viața școlară auto-guvernarea elevilor, dând școlii caracterul de „school city“, o adevărată comună în miniatură.

Contribuția elevilor în administrația școlară, în menținerea disciplinei, în judecarea și pedepsirea delicvenților, în promovarea educației fizice, morale și intelectuale între membrii comunei, se făcea în modul cel mai activ și intens, sub conducerea discretă a directorului, fără amestecul celorlalți profesori (titulari pe la alte școli), cari nici nu bănuiau cât de în plin își trăiau normalistii viața.

Deși bătrân, Borgovanu știu să se acomodeze cu destulă grabă și pricepere curentelor pedagogice moderne, — ferindu-se de exagerări, — și luând înaintea multor directori mai tineri.

El isbuti în curând să facă din Școala normală de la Severin un organism însuflețit, și deși nu eră plasată în mediul rural, școala trăia și lucra în cea mai strânsă legătură cu satele, iar noi săptămânal mergeam în comunele din jur, unde luam parte la petrecerile sătenilor ori dădeam serbări pentru ei. „A știut să ne facă zile frumoase, ca să nu le uităm și să nu-l uităm“, scrie un fost elev. „Școala noastră eră adevărata școală normală, în legătură cu viața de la țară. Moșul a făcut-o!“

În intimitatea elevilor „Moșul“ eră Borgovanu. Lecțiile sale de limba română și de istorie vibrau de cel mai cald patriotism. Prin îndemnul său am început o strânsă corespondență au preparamzii de peste munți și cu 3-4 ani înainte de a intra Româ-

nia în războiu, gândul de zi și de noapte al normaliştilor era Transilvania. Alăta educație națională câtă să făcea la Școala normală din Severin nu știu unde se mai făcea. De patru cinci ori pe zi elevii școlii străbăteau lungul drum de la școală la internat, ori la aplicație, în ordinea cea mai perfectă, în formație militărească, cântând:

„Auzi, departe strigă slabii
Și asupraii către noi!”

Tot de atâtea ori năvăleau la porți copii și tineri și apăreau în pervazul ferestrelor și al ușilor femei și bărbați, toți bucurându-se împreună cu noi de toată tinerețea aceia care să făgăduia neamului, însuflețindu-se și ei pentru acelaș mare și nobil ideal.

Borgovanu putea să-și spună cu adevărat că prin munca sa a contribuit în mare măsură la avântul Severinenilor pentru războiul cu Bulgarii și mai târziu cu Ungurii.

Nu e de mirare dar, că între elevii săi s'a zămislit vestitul marș „La Turda (făcut de G. Roiban, pe atunci elev în clasa VI-a) ajuns în scurt timp pe buzele tuturor.

Cu versurile sale inimoase:

„La Tudra, unde Voiodul
Mihai cel Brav a fost ucis,
La Turda frați, sosit'a vremea
Să'nfăptuim al nostru vis,

flacăra entuziasmului războinic s'a revărsat prin elevii săi, — ajunși soldați în 1915, — în toată Oltenia, generalul Averescu ordonând să mergem pe la toate corpurile de trupă din Corpul II Armată, ca să-i învățăm pe soldați.

Pentru cea dintâi serie de absolvenți ai Școlii normale din T.-Severin, 40 la număr, — acea pregătită mai îndelung și mai intens de Borgovanu, bilanțul războiului s'a încheiat cu 8 morți pe front, restul aproape în întregime au fost răniți, avansați și decorați pentru acte de bravură, iar autorul marșului „La Turda” condamnat la moarte, după reînțorcerea sa în teritoriul ocupat, pedeapsă comutată apoi de către mareșalul Makensen la 5 ani muncă silnică.

Acesta era sufletul școlii care ne-a dus la realizarea idealului național. De sufletul acesta sensibil, devotat și jertfitor pentru interesele Patriei, avem nevoie astăzi ca să ne întărim Țara.

D. Goga

Autoritatea unui om de stat trebuie, să isvorască din încrederea poporului, pentru ca ea să fie reală și utilă.

R. POINCARÉ

*

Cât sânge costă o victorie! Sângele dușmanilor noștri este totuși sânge omenesc; Adevărata glorie e să știi să-l cruți.

LUDOVIC XV

Ofensiva culturală

Pe teren cultural suntem în plin progres. Capitalul cultural agonisit cu multă trudă în cursul multor veacuri, în cei dintâi ani postbelici era simțitor amenințat. Criza însă a trecut. Azi suntem martori și în parte factori activi aceluia proces evolutiv, care este destinat să restabiliască pe deplin echilibrul pe toate căile.

Cauzele, cari determinase acea îngrijorătoare stare de lucruri, pe lângă amenințările-i serioase a adus și grija de a contra-aciona mai curând cu un ceas. Factorii competenți aflându-se în fața unor mari răspunderi, au luat toate măsurile de îndreptare, îndată după restabilirea ordinii, îndreptându-și privirile asupra problemelor culturale în general și a școlii în special.

Azi privind lucrurile cu toată obiectivitatea se poate afirma, că se muncește serios. Ceeace ne interesează pe noi în acest loc și asupra cărui lucru mi-am propus să fac o sinteză, este felul de coordonare armonică a acestor eforturi resfirate, ca pe urma lor să iasă la suprafață acel maiestros rezultat, care-l întrezărim și care este menit să satisfacă sufletește toată suflarea omenească angajată în această muncă.

Rămâne stabilit deci, că se muncește mult, chiar foarte mult în raport cu trecutul apropiat, când pe deoparte lipsea cei mai principali factori (învățătorii) dela rosturile lor, sau îndată după război când viața îi apăsă într'o amarnică mizerie materială.

Viața este luptă, pentru dobândirea unui traiu mai bun și se manifestă pe toate căile. Lupta în care suntem noi, oamenii de școală și cultură este dusă contra unor stări de lucruri, sau curente adânc înrădăcinate în sufletele oamenilor și care își justifică existența reclamându-și vitalitate în viitor prin cuvântul prea adesea pronunțat, *tradiție*. La orice acțiune întreprinsă cu scopul de a schimba felul de metodă, se răspunde: *asa am apucat-o din bătrâni și așa e bine*.

Examinând motivele, care alimentează și păstrează o astfel de mentalitate învechită, conservatoare, ajungem în fața unor realități, contra cărora lupta promite a fi foarte înverșunată. Sub tradiție se ascund acoperite toate nepăsătoarele neglijențe ale trecutului. Se invocă sentimentalism, obiceiurile specifice rasei, imposibilități tehnice de a fi altfel de cum se prezintă lucrurile din cauza analfabetismului dela noi etc..

Mi-se pare însă că peste tot ne apasă și ne împiedecă în evoluare, lipsa unei munci ordonate. Sporadic se muncește, — am mai amintit acest lucru — puterile de muncă însă sunt resfirate. Muncă rodnică desfășoară societățile noastre culturale, diferitele asociațiuni profesioniste (Camerile de Agricultură) uniunile studenților etc., care toate-și depun tributul lor pentru înfăptuirea marelui opere, deșteptarea maselor populare la viața culturală.

Toate aceste muncesc izolate, neștiind una ce face alta. De pe urma lor nu se poate forma în sufletul poporului o unitate de vederi, o concentrare a lucrurilor și asociere a ideilor, singurele valori durabile, care sunt sortite să creeze judecăți proprii și specifice trebuințelor lor locale. Lipsesc nucleele în jurul cărora să se așeze toate lucrurile noi, întărindu-le și îmborsându-le pe cele vechi.

Privind lucrurile din acest punct de vedere se poate concluce. că prea numeroase sunt energiile pierdute. Ori tendința sintetizării lucrurilor și aranjării lor ar trebui făcută întotdeauna, ca nu cumva procentul celor amenințate a fi stinse să fie prea mare.

Această lipsă în metoda de a munci, ni-se pare a fost deja recunoscută și actualul ministru al școalelor și culturii, dl. Petrovici, el însuși un filozof, care s'a angajat să organizeze munca tuturor factorilor-luptători pe frontul acestei bătălii, pentru răspândirea culturii și împrăștierea întunerecului apăsător. Acțiunea însăși a fost intitulată de D-Sa: *ofensivă culturală*.

În principiu deci s'a luat hotărârea. Chiar și unele mijloace îi stau la dispoziție. Rămâne să se afle însă calea cea mai potrivită ajungerii scopului propus, cu un cuvânt marele stat major trebuie să prelucreze tactica bătăliei.

După cum sânt informat se vor ființa în câteva județe limitrofe ale țării și în fiecare mai multe centre (focare), în care se va fixa deocamdată, sub conducerea învățătorului, câte un post cultural, care va fi înzestrat cu bibliotecă din partea Casei școalelor, scenă pentru producțiuni teatrale, cor etc. Toată intelctualitatea din localitate și jur va fi angajată în această muncă. Acei oameni de bine cari sunt înrolați deja în diferitele societăți culturale, deasemeni vor fi părtași în această acțiune, păstrându-și și pe mai departe angajamentele avute. Aici se va concentra tot mehanismul acțiunii și va porni din când în când să se manifesteze în localitățile din apropiere, chiar și după ce unele din aceste și-au înghebat trupa lor proprie.

Se caută — după cum am zis — modalitatea de a fi toate acestea conduse în mod unitar, ca binefacerile acestei acțiuni să poată ajunge mai mult tocmai acolo unde lipsa este mai mare. Se proiectează angajarea unor conferențieri speciali, cari să cutureze câte o regiune și să țină conferințe.

Ca munca să fie cât mai intensă, cred că mult mai potrivit ar fi dacă diferiții factori, cari și până acuma au contribuit prin munca lor la ridicarea nivelului cultural, ieșind deseori la țară, și-ar avea în fiecare reședință de județ, la revizoratul școlar câte un birou central, unde să se țină evidență despre toți acești factori și să se alcătuiască în prealabil câte un program pentru fiecare zi de sărbătoare, așa după cum s'a făcut aceasta și până acum cu Cercurile Culturale.

De aici, dela acest centru să se orânduiască, care din socie-

tățile culturale încotro s'o ia, astfel ca nici un singur sat să nu rămână necercetat de mai multe ori. Fiecare centru să-și câștige mai multe aparate de cinematograf, cu cari să se producă în fața poporului. Chiar dela centru, în înțelegere cu conducători diferitelor unități, cari cunosc nevoile locale să se stabilească și subiectele conferințelor, să se împartă broșuri științifice de popularizare etc.

Numai prin o astfel de organizare se poate aștepta reușita bunelor intențiuni inițiate și sprijinite de On. Minister în fiecare plasă. În fiecare an numărul acestor Case de Citire trebuie înmulțit, barem cu câte una de fiecare plasă, până când fiecare comună va fi înzestrată.

Pentruca, aceste localuri — la început o clasă a școlii, sau o odaie închiriată în comună — să fie cât mai atrăgătoare, mai ales pentru bărbați, cari în cursul iernii mai ales, dispun de timp suficient, ele trebuiesc înzestrate cu foi populare, dar mai ales cu foi ilustrate. Numai astfel ele vor fi capabile să facă concurență cârciumei, singurul local căutat până azi cu prea multă plăcere. Conducerea acestor instituțiuni culturale, poate fi încredințată și unui intelectual în afară de școală, dacă reușita acțiunii se pare mai asigurată.

Iată deci o nouă măsură luată cu cele mai bune intențiuni, menită să coordoneze acțiunile răslețite până azi, aducându-le sub o conducere unitară, nu pentru a concura munca singuraticelor asociațiuni culturale, ci pentru a le arăta nevoile mai urgente și a le veni în ajutor spre înțărare.

T. Florian

Cultura învățătorului

Învățătorul în școala normală primește o cultură generală și profesională. Cadrele atât a uneia cât și a celeilalte fiind foarte largi, normalistului pe lângă o sumă de cunoștințe i se dă și îndrumări, cum să-și îmbogățească singur zestrea sufletească. Sfaturile acestea sunt foarte prețioase și dacă găsesc teren prielnic se traduc repede în fapte.

Sedințele societății de lectură, dizertațiile la orele de „datoriile învățătorului“ sunt tot atâtea privilegii pentru a se manifesta viitorul învățător și a arăta că din școală a prins dragoste de citire. Cuprins de această „patimă“, el va ști totdeauna să se ridice peste necazurile traiului zilnic, peste greutățile ce va întâmpina la începutul carierii căci se va afla totdeauna în tovărășia prietenilor dragi: cărțile lui.

Învățătorul trebuie să-și dea seama că știința educației nu este staționară, ea se îmbogățește an de an. Cultura românească deasemenea i-a forme tot mai variate, pe care el, ca propagator al ei, este dator să le cunoască. Mai știe desigur, că dacă el nu

este activ nu va putea să dea impuls activității copiilor încredințați lui.

Cunoscând puterea generatoare de energie sufletească a cărți, se pune întrebarea: care să fie lectura învățătorimei. Desigur, înainte de toate va trebui să cunoască literatura pedagogică modernă și clasică¹⁾, apoi monografiile mai de seamă cari tratează diferite chestiuni în legătură cu învățământul și problemele sociale cari privesc viața satului²⁾. Va urmări cu deosebit interes studiile despre viața trupească și sufletească a copilului³⁾. Nu se va lipsi de 1—2 reviste pedagogice. Când va fi mai înlesnit e bine să aibă și o revistă franceză, pentru a exercita limba învățată în școala normală și a cunoaște preocupările cele mai noi ale lumii școlare din apus.

Pe lângă silința de a cunoaște bine arta meseriei sale, învățătorul se va nuzi ca să aibă cunoștințe clare și bogate în legătură cu diferitele obiecte ce propune în școala primară, căci dacă nu le mai împropetează dispar cu timpul, cum se evaporază ploaia la căldura puternică a soarelui.

Învățătorul trebuie să aibă o bogată cultură generală nu numai pentru trebuințele școlii, ci pentru faptul că el nu trebuie să fie mai pe jos de ceilalți intelectuali din sat: preotul, notarul.

Sunt atâtea ocazii când se discută probleme de cultură generală. Ce stânjenit se va simți acest învățător, dacă el va trebui numai să asculte, iar în caz că ar avea imprudența să se amestece în discuție să simtă și rușinea de a fi spus lucruri neexacte.

În schimb ce vesel trebuie să fie învățătorul care nu și-a îngropat talantul și muncind și-a îmbogățit cultura, pe care ceilalți conducători (medicul, pretorele) apreciind-o, îi va da toată considerația.

Învățătorul care are o bogată cultură generală va desvolta și în școală o activitate mai rodnică, căci el nu va mai fi robul manualului, ci un izvor bogat de unde se vor adăpa cu folos elevii încredințați lui.

Fiind dornic de progres intelectual, va urmări cu interes literatura noastră. Se va sili să-și însușească ușurința de a stiliza și de a cunoaște metoda pentru înțelegerea unei dizertații pentru cercurile culturale și a unei cuvântări pentru popor. La predarea istoriei și geografiei nu se va mărgini numai la rândurile din carte. Va anima clasa povestind scurte întâmplări din viața domnitorilor, va povesti lucruri caracteristice din viața popoarelor și

1) Publicațiile eftine ale Bib. ped. publicate de Casa Școalelor, înlesnesc lectura învățătorului.

2) Vezi brosurile „Astrei“ medicale, recenzate în acest număr; Bib. „Cunoștințe folositoare“ seria B. edit. de Cartea Românească.

3) Studii editate de „Cartea Românească“; Steinberg. O listă bogată se dă în „Lamura“ No 1—2 an 1925.

țărilor⁴). Literatura de popularizare a științei îi va deschide orizonturi largi pentru înțelegerea universului^b). El va trebui să facă și o bogată lectură în legătură cu problemele cerute de nevoile satului. Având pentru fiecare chestiune o judecată întemeiată pe cunoașterea exactă a faptelor, învățătorul, va putea să fie un adevărat îndrumător.

Se poate întâmpla, ca în dorința lui pentru perfecționare, învățătorul, să simtă în el înclinații puternice pentru anumite studii. În acest caz el își va intensifica activitatea în direcția către care simte atragere mai mare și dacă în el pulsează un talent în devenire, desigur că el se va manifesta.

O atât de multilaterală activitate necesită: timp, liniște și bani.

Ori cât este învățătorul de ocupat cu activitatea din școală și îndatoririle extrașcolare, totuși el trebuie să găsească timpul suficient pentru cultivarea sa. Viața patriarhală a satelor îi îmbie liniștea prielnică studiului. Problema cea mai gravă însă este starea materială, care nu-i permite să-și cumpere cărțile necesare culturii lui. Chestiunea aceasta este o problemă de Stat, care n'ar trebui să întârzie prea mult pentru a fi soluționată, căci cu învățători prost plătiți Statul are școală slabă, care dă cetățeni neînarmați pentru lupta vieții și necunoscători ai drepturilor și datoriilor lor în Stat.

Totuși pentru învățătorii tineri, cari au pornit de curând la luptă contra întunericului dela sate, le amintesc, că marele entomolog francez, Fabre, care a fost și învățător, și-a procurat primele cărți necesare culturii lui științifice, reducându-și hrana zilnică, pentru a avea timp îndelungat hrană sufletească.

Dragostea pentru știință învinge toate greutățile. Invățătorul bogat sufletește se va simți totdeauna deasupra mizeriilor zilnice. Retras între cărțile lui dragi, va trăi cele mai frumoase ceasuri din viața sa, meditănd pentru ridicarea satului în care se găsește.

Așa mi-l închipui pe adevăratul învățător, nu agitându-se în lupte sterile, sau alergând după pripocseala materială.

Const. Iencica

Directorul școlii No. 2.

4) Se pot folosi cu folos broșurile: „Cunoștințe folositoare“ Seria C (Din lumea largă).

5) Idem, Seria A. (Știință pt. toți); Revista „Natura“.

Experiențe pedologice

Caracterizarea elevului Barna Cosma cl. IV. primară

Primul lucru pe care l-am stabilit dintru'nceput, a fost ca eu să-l studiez ca pe un copil, nu ca pe un om în miniatură. De aceea, toate observațiile ce vor fi notate mai jos, nu sunt concluzii după psihologia adultului, ci sunt scoase dintr'o experiență de 4 luni, ajutat fiind și de părinții copilului, care mi-au dat oarecare relațiuni despre el. Metoda întrebuițată la început a constat mai mult din observațiuni făcute zilnic, fără a-i da impresia însă că este supravegheat, apoi am început și experimentarea, ale cărei rezultate se vor vedea mai jos.

I-am cercetat mai întâiu facultățile fizice în felul următor:

La întrebarea ce i-o fac, despre etate, îmi răspunde că s'a născut la 17 Martie 1915, deci etatea de 12 ani. Li măsoz înălțimea și o găsesc de 1,35 m., bustul de 0,58 m., lățimea biacromială de 0,32 m.

	(respirând 0,71 m.
Circumferința pieptului	(inspirând 0,75 "
	(expirând 0,64 "
Greutatea de	Kg. 38
Craniul	(circumf. cran. 0,535 m.
	(dimens. vertic 0,20 m

Sănătatea. Despre sănătatea lui îmi comunică părinții în mod favorabil. „E sănătos, e puternic, e robust, se joacă, dar mai mult îi place învățătura. Bolnav n'a fost niciodată și se îngrijește pentru a nu se îmbolnăvi“.

Simțurile: Văzul. L-am supus la mai multe probe după scara optometrică a lui Binét, în plină lumină. I-am dat să citească pe tablă caractere de câte 7 mm înălțime dela distanța de 5 m. A cetit întreg rândul. Aceleași caractere le-a cetit și dela 6 m., ceea ce dovedește că văzul este normal, și deci se explică plăcerea față de științele experimentale, însușindu-și pe această cale, toată partea grafică a învățământului. De aci, progresul dinamic în auto-educația și auto-instrucția sa.

Auzul. Cunoașterea auzului ca și cunoașterea văzului este de o capitală importanță, fiindcă cea mai mare parte din învățământ se face cu ajutorul vorbelor și când un copil nu aude bine atunci pierderea sa va fi foarte mare.

În practică am recurs la două procedee: Acestea cu tot inconvenientul lor, cred că aduc mari servicii în școală.

a) Am legat elevul la ochi și l-am așezat pe un scaun. În clasă eram numai eu cu el, deci liniștea era profundă. Scot un ceas, l-așez la 2 m. de el în dreptul urechii. El aude. Îl dau la 3 m., nu-l mai aude. Îl apropiu cu mare atenție la 2 $\frac{1}{2}$ m., și iar l-aude.

b) Al doilea procedeu constă în vorbirea șoptită. Am șoptit

dela 3 m., propozițiunea: Vine trenul, pe care a auzit-o. După alte câteva probe și de acest fel, am constatat că audțiia este supra mijlociei, deci mai mult ca bună.

Tactul. Acesta se poate măsura exact, întrebuițând metoda Toulouse Vaschide. Fiindu-mi absentă n'am putut întrebuița alte mijloace. După mai multă experiență socotesc că voiu născoci asemenea mijloace, care să înlocuiască acest aparat. Deocamdată, ni se prezintă jocul în tact, combinat cu cânt.

Cam aceasta ar fi pe scurt experimentarea asupra fizicului. Trec acum la partea gingașă, dela pipăibil la nepipăibil, trec la funcțiunile intelectuale.

Percepțiia. Am examinat mai întâiu puterea de percepție, arătându-i un tablou cu 8 obiecte și anume: un toc, o servietă, o sticlă cu cerneală, o linie, un creion, un briceag, o peniță și un penar. Lea observat bine, căci l-am făcut atent dela început și după 1 minut de observație a scris ceea ce a putut reține. A scris toate obiectele. Alt exp. l-am arătat pe o scândură: o piatră, o spărtură de cretă, un bob de porumb, unul de fasole, o culoare roșie, alta albă, o sferă, un paralelipiped, un trunchiu de con și o mărgea.

Toate au fost reținute. M'am limitat numai la aceste două experiențe și am conchis că percepțiia îi este foarte bună.

Apercepțiia: lam pronunțat cuvinte, pentru a-mi spune el altele, în legătură cu cele spuse de mine:

a) fereastră și-mi răspunde: geam, giurgiuvea, cald, frig, perete.

b) bancă și-mi răspunde: carte, ghiozdan, cuier cafeniu, elev.

c) urs și-mi răspunde: lup, vulpe, iepure, pădure, mistreț.

d) soldat și-mi răspunde: armă, tun, obuz, vitejie Mărășești,

Oituz, Jiu, Turtucaia.

Și de această funcțiune am rămas f. mulțumit și o calific de f. bună.

Atențiia. Am făcut mai multe probe de atenție. l-am dat să scrie în fiecare patrat, de pe caietul de aritmetică, cifre dictate, apoi din două în două patrate. Adaog că totdeauna experiențele le-am făcut dimineața, când mintea era clară. La patru citate a 60 de cifre fiecare, n'a greșit niciunul. Altă exp. l-am spus să fie atent. Eu m'am făcut că lucrez la bibliotecă. A stat 25, nemișcat, până l-am sustras eu. De aci rezultă că are superioritatea adaptării conative, o putere de atenție dinamică conativă mai lungă.

Memoria. Am citit 7 cuvinte, cu o viteză de 2 cuvinte la 1 secundă. Subiectul l-a repetat pe câte 7. Le-am înregistrat. Am făcut a doua serie, a III-a... până la a 7-a. După exp. pe serii l-am lăsat vreo 8 minute după care l-am pus să scrie ceea ce a reținut din toate seriile. Din 49 de cuvinte mi-a scris 43. Făcându-l atent dela început, i-am cetit de 6 ori poezia „Bătrânii“. A reproduș imediat în scris 8 versuri. L-am lăsat și după 8 zile l-întreb de

poezie și el rămâne surprins. Se gândește puțin și cu mici stăg-nări, — fără intermediu — reproduce 14 versuri, din 16. Se vede, cred, din aceste probe că, printre un maximum de plasticitate caracterizat, creierul i-asigură o fidelitate perfectă.

Alte probe asupra inteligenței. Această funcțiune fundamen-tală a omului se exteriorizează cu o intensitate mai mare sau mai mică, potrivit gradului de dezvoltare ale celor două facultăți costitutive: asimilării și creierii. Datorită manifestărilor, ea a putut fi ușor măsurată. În sensul lui Binet am măsurat-o și eu, elevului meu.

(1, 7, 8, 3, 6.

(2, 5, 7, 3, 0.

Direcția. I-am cetit 5 serii de câte 5 cifre (8, 2, 9, 5, 1.

(6, 3, 7, 2, 4.

(2, 7, 1, 3, 8.

A reprodus întocmai primele 4 rânduri, iar în al cincilea a absentat cifra „3“. I-am dat 5 cutii cu greutate diferite să le așeze în ordine crescândă. A perceput deosebirea dintre greutate, a ținut minte ordinul dat și la îndeplinit, fără să fie atras undeva. Aceste experiențe sunt probe evidente, pentru a afirma că are o bună direcție.

Înțelegerea. L-am pus să facă comparație între fluture și albină. Îmi răspunde: „Se aseamănă, fiindcă amândouă sunt in-secte și zboară“. Deosebiri: „fluturele se naște din omidă, iar albina din ou de albină. Fluturele nu trăiește în familie ca albi-nele și nu face miere“. „Pentru ce judecăm omul după fapte și nu după vorbe?“ După un răstimp de gândire..... „pentru că el poate spune minciuni cu vorba, dar cu fapta nu poate, căci faptele se văd“. Ce alte răspunsuri mai precise ca acestea poate da un elev de 12 ani.

Invențiunea. I-am dat să citească „Vitejia românească“ și apoi s'o reproducă. La reproducere am observat că are cuvintele lui proprii și pune ceva și din sufletul lui în povestire. Face frumoase legături între trecut și prezent. Apoi i-am spus 3 serii de cuvinte, din care să formeze propozițiuni sau fraze:

I. Nuc, prun, păr: „Nucul, prunul și părul cresc în grădini.

II. Stejar, vrabie, uliu: „Uliul a prins o vrabie pe creanga unui stejar.

III. Porumb, ploaie căldură! „Porumbul crește repede de ploaie și de căldură. Vedem dar că inteligența se manifestă f. bine și în această direcție.

Cenzura. Această funcțiune este foarte puternică. Deducția am făcut-o din următoarele 3 exemple.

1. Un biciclist și-a spart capul și a murit pe loc, a tost dus la spital și se crede că nu va mai scăpa.

2. Am întrebat foarte încet pe un domn, dacă este așa de surd după cum se spune. „Desigur, răspunde el, sunt complet surd de amândouă urechile“.

3. Un școlar face o scrisoare unui frate de-al lui care la

militărie și la urmă-i scrie: „Dacă această scrisoare nu o primește răspunde-mi, ca să mă plâng la poștă“.

Ei bine, după fiecare exemplu, a făcut ironii, imputându-mi că asemenea întrebări să le pun lui Pavel Ion dirt cl. I.

Simțul critic, constatat cel puțin până acum, îl are foarte dezvoltat.

Acestea fiind manifestările inteligenței, desigur că și calificativul ei va fi totalul manifestărilor părților componente, pe care-l clasific de foarte bun.

În privința judecării, această funcție predonimă. Afirmatia mi-o întemeiez pe observațiile extrase din felul cum desleagă problemele. Ca și când, judecata lui, ar fi o cheie vrăjită, care atinsă de cele mai patente lacăte, ar sări din încuetoarele lor. Îi dau cele mai grele, cele mai încălcite probleme și cu cea mai mare rezezițiune le rezolvă. Și-a însușit metoda lui propriu, prin care vede problema în ansamblu și apoi trece la analiza ei, amestecându-se el în acțiunile prevăzute'n problemă: el vinde, el cumpără, el e bogatul, el e săracul, el poartă războaie și tot el încheie pacea lumii, din capul lui plin de înțelepciune.

Am descris facultățile fizice, pe care le găsesc înaintate cu 2 ani. Deasemenea am descris aproape toate facultățile intelectuale, pe care, cu drept cuvânt le-am clasificat de foarte bune. Revine acum rândul moralii, partea cea mai importantă a omului — după mine — și căreia îi dau cea mai mare atențiune în școala mea, căci un om fără caracter moral, oricând e în stare să aducă prejudicii societății în care trăiește. Nu cred că va fi jumătate de măsură elevul meu, căci respectă pe mai marii lui, e supus, ascultător, se poartă curat, se poartă bine cu el însuși și cu colegii lui, e consecvent și cât se poate de sincer. În fiecare sărbătoare merge la biserică și răsună frumos biserică de glasul lui, când întonează răspunsurile la liturgie. Crezul și Tatăl nostru intră în inima oamenilor când le spune dela strana diacului, vrednicul alimentator al sufletelor creștine cu învățături mântuitoare. În aceste câteva pagini, cred, că am arătat oglinda individualității unui copil de țaran, care e premiat în fiecare an. Știu că este în faza inteligenței sensoriale și înțelegerii superficiale, ca orice copil în general, în această vârstă însă „obiceiuinta este a doua natură“ și cel ce se obișnuiește a fi harnic, cinstit și dornic de a cunoaște necunoscutul, apoi acela, cu toată siguranța, va fi un om de ispravă în viața sa. Așa mă face să cred, că va fi și elevul caracterizat după puterea mea de învățător.

N. Stănescu

com. Lechinioara jud. Mureș.

Solidaritatea închide societățile moderne în această alternativă: progres sau dispariție.

A. FOUILLEE

† Vasile Idu.

Încă un visător din lumea dăscălească și-a luat sborul eternității, lăsându-ne pe noi ceștilalți să ne svârcolim în noroiul zilelor de acum. Vasile Idu, prototipul dascălului ardelean, cu înfățișarea lui pururea senină, blândă și simpatică, cu privirea lui plină de iubire, cu focul dragostei lui de neam, de școală de cultură, s'a stins încet, ca o făclie care luminează, până se pierde în mijlocul întunerecului.

Dascăl din generația noastră a luptătorilor, suflet idealist și visător, caracter hotărît și bun sfătuitor al nostru, Vasile Idu, moare în floarea vieții, lăsând văduvită o soție scumpă, care la înțeles mai mult ca orice, și 2 copilași plâpânzi, cari vor purta un nume iubit și stimat de toți.

Abia s'au desprins bine de sub lumina tiparului rândurile sugestive și pline de avânt, cuprinse în articolul „*Mai multă inimă*“, publicat în No. 2 al revistei noastre sub iscălitura „*un dascăl vechiu*“, și el, autorul acelor rânduri, cade zdrobit de nemiloasa fatalitate, răbind astfel rândurile de luptători în viața școlară ardeleană.

Iar noi, cei cari am cunoscut structura sufletească a acestui dascăl de elită, nu putem trece dincolo de acest eveniment dureros, fără să eternizăm în câteva rânduri și să stabilim aci pentru posteritate valoarea acestui reprezentant demn al învățătorimii ardelenice, care întruchipa o lume nouă și sintetiza o viață de credință, de virtute și onestitate.

Vasile Idu, pășise în viață ca simplu soldat, îmbrățișând cariera de învățător în una din comunele cele mai expuse sub raport național, în județul Cluj. Dar aceasta carieră el o schimbase în scurtă vreme în misiune, căci sub munca și activitatea lui plină de devotament, comuna care avu norocul să-l aibă în fruntea sa, se reînnoie și se reculese din amorțeala, care părea că o duce spre dezastru moral și național.

După împlinirea visului neamului românesc, a fost chemat în serviciul de control al învățământului, oferindu-i-se postul de subrevizor școlar la județul Mureș. Aci, alături de harnicul său coleg, Revizorul Ieronim Puia, a dat dovadă de pricepere și abnegațiune, câștigându-și în foarte scurtă vreme, nu numai iubirea colegilor, dar și toată autoritatea necesară unui astfel de post. O boală îndelungată îl țintuia însă fără ca să poată să-și dea drumul avântului, care clocotea în sufletul lui. Această tristă stare o caracterizează însuși în articolul pomenit, scriind: „*E istovitoare munca de birou, în care m'a așezat soartea, e amarnic gândul nemișcat să stai, cum stau eu, în urma infirmităților fizice, de care sufăr, dar nimic din toate aceste, — continuă dânsul — nu depresionează par'că mai mult amărâta mea viață ca lipsa de idealism a noastră, a dascălilor, porecliți odată așa de frumoși:*

mineri, ce scot la suprafață aurul vieții noastre de popor“.

*

În ziua de 4 Martie c. colegii noștri din Tg.-Mureș și județ, au petrecut la groapă pe acest coleg iubit al lor și al nostru. La durerea lor ne asociem și noi conducătorii actuali ai Asociației noastre ardelenne, cari deplângem pierderea colegului iubit, membru fruntaș al organizației noastre.

Iubite prietene, liniștit să-ți fie somnul, cum senine ți-au fost gândurile și neprihănită ți-a fost viața.

A. Pora

Cronică

Le mulțumim colegilor cari s'au grăbit să-ne trimită costul abonamentului. Prin aceasta au arătat: 1) înțeleg să-și achite o datorie pe care au contractat-o primind revistă; 2) dau dovadă că prețuesc solidaritatea profesională; 3) apreciază just greutățile pe cari le întâmpină publicațiile periodice, când hârtia tiparului și poșta sunt atât de scumpe.

Pentru cei cari întârzie să-și facă datoria, nu le spunem cuvinte de mustrare, cum poate ar merita, ci li rugăm să ne trimită abonamentul, ori să refuze revista. Drumul nostru fiind greu de străbătut, voim să-ne cunoaștem tovarășii de luptă!

*

Fundația Universitară Ferdinand I. M. S. Regele împlinind 60 de ani de viața, bogată în fapte glorioase, Parlamentul pentru a eterniza această aniversare a votat o sumă însemnată care să servească pentru înființarea unei înalte instituții care va purta numele „Fundațiunea Universitară Ferdinand I“. Actul de înființare, adresat de M. S. Regele, Președintelui Consiliului de Miniștri, este o pagina de istorie care e o datorie să o cunoașcă și cititorii revistei noastre:

„Sunt fericit că, precum Voevozii noștri lăsau așezăminte de binefacere, pot astfel și Eu să-Mi îndeplinesc una din marile Mele dorinți prin înființarea unui așezământ, asemănător cu fundația universitară „Regele Carol I.“ din București, urmând prin aceasta și buna pildă a prea iubitului Meu Unchiu. Am hotărît ca această nouă fundațiune universitară să se întemeieze în vechiul și strălucitul centru cultural al Moldovei întregite, în orașul Iași, căci aici, după prima unire a Principatelor, prin mari jertfe s'a făurit marea unire cu celelalte țări surori de sub stăpânirea străină: și tot în Iași Ne-am adăpostit, împreună cu Regina, în vremurile de cumpănă ale războiului pentru unitatea națională. În amintirea acestor zile grele și mari, în care scumpa Mea Soție Mi a fost tovarășă inimoasă în suferinți și cel mai bun și statornic sprijin întru toate, doresc ca Ea să fie asociată la ocrotirea tuturor așezămintelor acestei fundațiuni.

„Tot atât de fericit sunt că am putut da un semn de părintească iubire și vitezei Mele armate, datorită căreia am putut face față greutăților trecute ale Țării și care sunt sigur că va fi și în viitor puternic scut de ordine și de apărare.

„Prin crearea așezămintelor școlare, precum și prin numeroasele ajutoare culturale prevăzute în acest statut pentru tinerimea studioasă dela toate universitățile, sunt încredințat că se va deschide o eră nouă de progres cultural și de înfrățire sufletească în toată România pe veci unită, pentru întregirea și întărirea căreia am luptat din tot sufletul și cu toată dragostea“.

*

Adresa omagială a Universității din Iași către M. S. Regele. Senatul Universității din Iași luând cunoștință de hotărîrea M. V. de a așeza „Fundațiunea Universitară Ferdinand I“ în Iași, constată cu nespusă bucurie, că acestui oraș, aproape uitat de conducători, i se face acum, prin dragostea M. V. cel mai binemeritat act de dreptate.

„Iașii nu trebuie să fie numai un loc de pioasă reculegere și un deținător de amintiri istorice, ci și un viu focar de cultură românească.

„Iașii, în care M. V. alături de Augusta Suverană și întreaga Familie Regală, a trăit momente dureroase, V'a încununat însă cu o glorie neperitoare.

„Universitatea ieșană, căreia, — prin înalta Voastră protejare și prin o delicată atențiune, — i se dă acum posibilitatea de a-și îndeplini mai bine menirea, va înscrie în istoria ei, că rechemarea la o nouă viață și renașterea culturală a Iașilor, se datoresc marelui nostru Rege, Ferdinand I.

„Profesorii și studenții Universității din Iași își unesc glasurile spre a ura, din suflet, Augustului lor protector, grabnică însănătoșire și viață îndelungată pentru binele neamului“.

*

Pentru așezămintele culturale dela Vălenii de Munte. Ziarul „Cuvântul“ luând cunoștință de nenorocirea cauzată de focul care a distrus o parte din așezămintele înființate de d. prof. N. Iorga la Văleni, a adresat un mișcător apel către cărturarii acestei țări. Indemnul ziarului „Cuvântul“ a fost ascultat, subscriindu-se până acuma suma de 800 de mii lei. Reproducem și noi acest apel, ca să rervească pentru cititorii noștri ca indemn să jertfească și ei cât de puțin pentru instituțiile care în timpuri de vitregie ni-au picurat în suflete balsamul nădejzii în biruința neamului. Contribuțiile se vor trimite ziarului „Cuvântul“. Iată apelul:

Un cărturar în înaltul înțeles al cuvântului, iubind cultura pentru toate bunurile sufletești ce le cuprinde, marele nostru profesor N. Iorga, creiase la Vălenii de Munte, între alte așezăminte și un orfelinat și o tipografie. Erau mângâerile supreme ale unui suflet în necontenită revărsare generoasă, erau sursele

de împrăștiere ale unei energii morale căreia împrejurările nu odată i-au fost protivnice.

Un foc năprasnic a distrus atât orfelinatul cât și tipografia ridicată cu atâta trudă, cu atâta pasiune de jertfă prin neostenita râvnă de faptă a profesorului N. Iorga. Nu este numai o tristeță nemărginită pentru ctitorul acelor așezăminte, dar și o reală pierdere pentru centrul de viață națională și culturală pe care îl înseamnă Vălenii de Munte.

Socotind ca o datorie elementară a conștiinței românești, refacerea așezămintelor devastate de vitregia întâmplării.

*

Cum apreciază presa revista noastră. În ziarul „Cuvântul” sub titlul: *Ardealul constructiv*, d. prof. univ. *Nae Ionescu*, face următoarele oprecieri măgulitoare despre revista noastră: Ne întâmpină înviorător acolo unde îl așteptai mai puțin. În lucruri mici, de sigur; dar nici nu se poate altfel; căci adevărata operă pozitivă așa se face: din lucruri mici. Vorbeam aci, altă dată de spiritul metodic, cumpănit, de efortul continuu de care sunt capabili ardelenii, și care nouă ne lipsește. Constatarea trebuie să o fac din nou.

Iată, apare la Cluj de opt ani neîntrerupt, o revistă „Învățătorul”, organ al Asociației Învățătorilor din Ardeal. Rare ori mi-a fost dat să văd — chiar în străinătate — o revistă profesională mai bine făcută. Articole în legătură cu știința pedagogiei, cu organizarea învățătorilor, cu situația lor, cu activitatea lor didactică și socială, fapte, informațiuni, îndrumări, — tot ceea ce trebuie și ce poate interesa pe un dascăl de țară e adunat în această revistă, adevărată enciclopedie profesională.

Și totul făcut cu rost, — fără pretenții mari, dar cu atât mai solid, mai pozitiv și mai de valoare. E frumos!

*

Tot despre revista noastră. Cu anul acesta, „Învățătorul”, sârguincioasa revistă a Asociației Învățătorilor Români din Ardeal și Banat, a pășit peste pragul celui de-al VIII-lea an al rodniciei sale activități. Rotunjindu-și mereu formatul și îmbunătățindu-și conținutul, apelând și la colaborarea prețuită a unor domni profesori universitari, cari au un cuvânt de spus în chestiunile și preocupările dascălești. Pe lângă partea de interes profesional, „Învățătorul” e o solie culturală pentru tagma dascălească. (Patria.)

*

Indemnuri dela vecini: Citim într'un ziar local următoarele rânduri, cari merită să-le încreștăm și noi: Spiritul de economie este foarte dezvoltat în Cehoslovacia, după cum arată și rapoartele anuale ale diferitelor case de economie. Pentru a ușura însă pe acei cari economisesc prin depuneri mici de 1—2 coroane, Casa municipală de economii din Praga a instalat în diferite părți ale orașului aparate automate, care contra aruncării

unei coroane eliberează un timbru în această valoare. Depozitarul unui număr de astfel de timbre le poate prezenta Casei de economie care îi deschide un cont în valoarea corespunzătoare.

*

Dispoziții cu privire la examenul de înaintare. În legătură cu examenul de înaintare al învățătorilor ce se începe la 1 Aprilie, ministerul instrucțiunii aduce la cunoștință că proba scrisă, se va face cu respectarea tuturor dispozițiilor privitoare la probele scrise dela examenul de capacitate al elevilor normaliști, cuprinse în regulamentul pentru administrația interioară a școlilor normale (art. 111, 92 și 93).

Proba scrisă este eliminatoare. Acei cari nu vor avea la această probă, nota minimă 7 (șapte) nu vor putea fi admiși la proba orală.

Proba orală se va trece asupra pedagogiei, didacticei generale și metodice, noțiuni de legislație școlară, în special legea și regulamentul de organizare a învățământului primar, istoriei, întrebări asupra principalelor evenimente din istoria românilor, geografiei, geografiei fizice și economice a României, noțiuni asupra continentelor și în special asupra Europei, matematicii, aritmeticii și geometriei, conform programei analitice a școlilor primare și a clasei I, II și III-a liceu (fără teorie), științelor naturale, elemente de botanică și zoologie cu noțiuni de agricultură, horticultură și forestiere, precum și noțiuni de drept și economie politică.

Candidații cari vor obține media 7 (șapte) la proba orală vor fi admiși la proba de practică pedagogică.

Proba de practică pedagogică se va face cu respectarea dispozițiilor cuprinse în regulamentul pentru administrarea interioară a școalelor normale, privitoare la examenele de capacitate ale normaliștilor și va consta dintr'o lecțiune de probă cu clasa III-a sau a IV-a primară asupra unui subiect din limba română sau aritmetică și geometrie.

Nu se va permite candidaților să aibă nici un fel de note sau cărți.

Probele de practică pedagogică se vor ține la școalele primare publice determinate de prezidentul comisiunii.

*

Aniversarea revistei „Convorbiri Literare“. Duminecă, 13 Martie, s'a sărbătorit la „Fundatiunea Carol“ din București a 60-a aniversare a revistei „Convorbiri Literare“. Cu acest prilej M. S. Regina Maria a trimis următoarea scrisoare: Neputând din nefericire fi de față la aniversarea voastră de azi dimineață, mă simt datoare a vă spune că gândul meu este cu voi. Cunosc falnicul trecut al interesantei voastre reviste și sunt pătașe la mândria și mulțumirea cu care priviți dealungul celor 60 de ani împliniți, reamintindu-vă de intemeietorii ei, Maiorescu, Rosetti

Carp, Pogor și Iacob Negruzzi. „Convorbirile Literare“ ocupă un loc unic în felul lor în această țară de așa nenumărate și bine-cuvântate sforțări.

Cu plăcere mi amintesc cât de înflăcărată prietenă a revistei noastre era scumpa mea mătușe, Regina Elisabeta și cât de strâns legat era numele ei de toate manifestările culturale ale acestei țări.

În umilul meu drum am căutat se mă țin pe urmele ei, recunoscând, că avem atâta de învățat dela aceia, care a ținut atât de sus făclia luminătoare. Trimit revistei inimoasele mele urări de viață lungă spre folosul generațiilor viitoare“.

*

Propășirea învățământului muncitoresc și întemeierea de căminuri pentru ucenici. În legătură cu aplicarea legii de unificare a taxelor, ce se percep la eliberarea titlurilor de capacitate profesională pentru meseriași, ministerul muncii a anunțat toate direcțiunile școalelor, pendinte de direcția meseriilor și învățământului muncitoresc, că sunt datoare să țină consfătuiri cu elementele mai reprezentative ale patronilor din fiecare localitate și de comun acord cu organele locale ale ministerului să se păstreze o cât mai prielnică atmosferă în rândurile patronilor cari suportă aceste taxe.

Ministerul muncii mai arată că deși legea împune tuturor patronilor taxa de 2 lei săptămânal pentru fiecare salariat asigurat, nu trebuie trecut cu vederea faptul, că această taxă pentru sporirea fondului destinat propășirii învățământului muncitoresc însemnează și o egalizare a tratamentului față de școli al tuturor patronilor.

Școalele, cari n'au avut încă eforii vor trebui să lupte pentru constituirea lor cât mai neîntârziată și să lucreze în acelaș sens pentru înfăptuirea acestei opere.

*

Un muzeu de folklor muzical. Prevăzându-se, anul acesta, în buget, o sumă necesară pentru înființarea unui muzeu fonogramic, pe lângă ministerul artelor, s'a numit o comisie alcătuită din d-nii: G. Georgescu-Brezul, profesor la conservatorul din Capitală, Tiberiu Brediceanu, compozitor și folklorist muzical și D. Kiriaș, prof la Conservator, care să lucreze în vederea realizării acestei instituții.

*

Comemorarea lui Pestalozzi la Cluj. La seminarul pedagogic Universitar a vorbit despre: *Viața și opera lui Pestalozzi*, d. prof. univ. Vl. Ghidionescu, iar la Cercul didactic primar d. Dr. P. Roșca, dir. școlii normale de băieți. Comemorarea aceasta a adunat într'un mănunchiu pe normaliști, învățători și profesori. A a fost și un prilej de a aminti corpului didactic de toate gra-

dele, că drumul la glorie trebuie străbătut prin suferință și că viața trăită pentru un ideal este superioară bunei stări materiale.

*

Sărbătorirea profesorului P. Dulfu. Comitetul de inițiativă pentru sărbătorirea profesorului Petre Dulfu, anunță pe toți foștii săi elevi și eleve, că data s'a fixat pentru ziua de 8 Mai c.

Cei cari doresc să ia parte la această manifestare de recunoștință și admirație pentru acest mare luptător pe tărâmul pedagogiei românești și al literaturii populare, sunt rugați să binevoiască a trimite adeviziunile printr'o carte poștală d-lui Teodor Castrișanu, la revista „Universul copiilor“ (str. Brezoianu 9), cel mai târziu până la 2 Mai crt.

*

Legea pentru armonizarea salariilor. Din cauza diferitelor dificultăți de ordin politic și financiar, guvernul n'a depus încă proiectul de lege despre armonizarea salariilor. Nădăjduim că cei obligați, a purta grija salariaților publici nu vor întârzia prea mult, ca să-le vină în ajutor, acordându-le sporuri noi la leafa ce primesc acuma. Materialul documentar nu lipsește, rămâne să găsească cheia după care să se acorde aceste ajutoare. Dorim ca la împărțire, de data asta, să se înceapă cu cei mai mici, căci experiența de până acuma ni-a dovedit, că înalților demnitari trebuindu-le mult, celor dela baza piramidei ierarhiei sociale le rămâne aproape nimic. Faimoasele „curbe“ sunt dureroase dovezi de dreptate socială!...

*

Către colegii noștri, colaboratori ai revistei Dorind să ridicăm cât mai sus nivelul intelectual al revistei noastre n'am înțeles că trebuie să neglijem chestiunile de pedagogie practică. Fiecare coleg, care a frământat cu mintea o problemă oarecare în legătură cu viața și nevoile școlii ne face un real serviciu comunicându-ne cele observate de el. Nu toți au darul scrisului, dar noi vom putea alege din rândurile sale ceea ce credem că va interesa pe cititorii revistei. Am fi nespuse de veseli dacă am primi colaborarea vechilor dascăli grupați în jurul revistelor: „Vatra Școlară, Foaja Școlastică, Educatorul“. Nu credem să-le fi ruginit condeiele atât de timpuriu.

Const. Iencica

Da, popoarelor le e sete de moralitate. Cu instinctul lor, ele judecă mai bine de cât noi. Poporul este cel mai mare om de Stat.

EDUARD HERRIOT

*

Menține vie în tine facultatea efortului, făcând cu ea în fiecare zi puțin exercițiu dezinteresat.

WILLIAM JAMES

Cărți—Reviste

Dr. I. Moldvan: *Biopolitica*, (Biblioteca Eugenică și Biopolitică a „Astrei” No. 2, Cluj 1926. Prețul 30 lei. Secția Medicală a „Astrei” umple un gol simțit în literatura de popularizare, publicând această bibliotecă. Dl. Dr. I. Moldovan, care a adus servicii imense nației noastre în primii ani de organizare a vieții de Stat românesc în Ardeal, este primul propovăduitor în țara noastră al noii științe numită *biopolitica*.

În broșura de care ne ocupăm militează „pentru o organizare și o activitate în cadrul Statului, care să fie pătrunsă și condusă de îndatorirea supremă, de a garanta înainte de toate prosperitatea biologică a capitalului uman. Capitalul uman este totalitatea cetățenilor, iar prosperitatea a biologică este integritatea lor fizică, intelectuală și sufletească. Fizicul, intelectul și caracterul se întregesc și abia din echilibrul lor armonice rezultă, prosperitatea biologică adevărată”

Pentru fiecare Minister fixează datoriile ce are de îndeplinit pentru a realiza programul biopolitic. Am dori ca d. prof. Moldovanu să arate ce datorii are Ministerul Instrucției pentru a apăra și întări sănătatea corpului didactic, lipsit de instituții de asistență socială, pe care acarul C F, R. le are.

*

Dr. I. Moldovan: *Igiena Națiunii* (Bib. Eugenică și Biopolitică) Cluj, 1926. Prețul 30 lei.

Cât de capitală este problema de care se ocupă în broșura de față savantul profesor universitar, ne putem da seama din rândurile următoare în care fixează scopul:

„**Igiena națiunii** se ocupă atât cu factorii cari determină calitățile, cât și cu cei de importanță pentru asigurarea numerică a generației viitoare, dar în plus se năzuiește a garanta pentru generația actuală ca fiecare să-și poată da în raport cu capacitatea sa biologică optimul de contribuție pentru binele națiunii și al patriei. Ori mai pe scurt: Igiena națiunii se ocupă cu factorii și măsurile, cari determină prosperitatea biologică a națiunii în prezent și viitor.”

Problemele dezvoltate în această broșură interesează în mare grad și învățătorimea, care are datoria să cunoască chestiunile cari privesc prosperitatea poporului în mijlocul căreia trăiește și se consideră ca factor de ridicare.

*

Dr. Iuliu Hațieganu. *Infecția tuberculoasă și profilaxia ei socială.* (Bib. Medicală și Igienică a „Astrei”) Cluj 1926. Prețul 30 lei. Sub îngrijirea dlui prof. univ. I. Hațieganu va apare în Biblioteca medicală a „Astrei” o serie de studii documentate cari vor fi de neprețuit ajutor intelectualilor dela orașe și sate pentru lupta de conbatare a bolilor sociale cari an de an seceră fără milă atâta energie umană și în țara noastră.

În introducerea broșurii de față d. prof. Hațieganu, arată că, România are 500,000 bolnavi de tuberculoză cari necesită tratament, din aceștia 100—150,000 sufer de o tuberculoză pulmonară evolutivă și în fiecare an mor 50—60,000. Analizând aceste cifre vom constata că tuberculoza pentru noi reprezintă un mare pericol național făcând singură mai multe ravagii decât toate boalele infecțioase împreună. Pierderea în capital uman calculată în valută de bani reprezintă numai pentru România 2 și jumătate milioane lei calculând valoarea unui om la 50.000 lei.

În ce privește mortalitatea România stă în frunte celorlalte țări. După un scurt istoric asupra boalei și descoperii bacilului ne arată ocaziile în care putem primi bacilii Koch.

Capitolul următor ne lămurește care vârstă este mai expusă îmbolnăvirii.

La etatea de un an posibilitatea de îmbolnăvire este 1 la sută, la 2 ani

9 la sută, 3-4 ani 27 la sută, 5-6 ani 51 la sută, 7-10 ani 71 la sută 11-14 ani 94 la sută.

Vedem dară că vârsta adolescenței este mai expusă. Localizarea bacilului se face la copii mai des în ganglioni apoi în plămâni, intestin și peritoneu.

În alt capital se arată cum ne putem feri de această boală atât individual cât și colectiv. Profiloxia individuală cere o educație igienică serioasă încă din copilărie. Datoria școlii deci este categorică. Curățenia alungă boalele, murdăria le adună.

Di prof. Hațieganu cere aceeași importanță pentru educația igienică ca și pentru cea religioasă. Profilaxia colectivă se poate face numai cu ajutorul Statului și unde el nu poate ajuta cu ajutorul inițiativei particulare. Țara noastră jertfește prea puțin pentru combaterea acestei boli nemiloase. Viena jertfește 120 milioane, iar țara noastră numai 15 milioane.

În restul broșurii scrisă foarte limpede, tipărită și ilustrată frumos ni se arată rolul diferitelor instituții pentru combaterea tuberculozei.

Sfătuiesc pe colegi să procure pentru biblioteca școlii, dacă personal nu pot, această interesantă cărțuție.

*

Dr. Leon Doniello. Tratamentul tuberculozei pulmonare (Bib. Medicală și Igienică a „Astrei“ Cluj, 1926. Prețul 30 lei.

În broșura aceasta d. Dr. Doniello se ocupă cu diferitele mijloace pentru vindecarea tuberculozei pulmonare. După arătarea principiilor generale ale tratamentului trece la descrierea mijloacelor igienico-dietetice și climaterice cu ajutorul cărora în foarte multe cazuri, cel bolnav se poate întrea. Se arată rolul aerului, al soarelui și alimentației. Un alt capitol este consacrat descrierii tratamentului medicamentos, precum și al posibilității de a interveni pe cale chirurgicală. Pe încheiere se stăruie asupra mijloacelor de profilaxie la copii și adulți. Broșura dlui Dr. Doniello se completează cu cea a dlui prof. Hațieganu. Despre boala aceasta nemiloasă desigur s'ar putea scrie volume groase. Scopul acestor scurte tratate este ca în linii largi să se arete pericolul ce amenință societatea românească din partea tuberculozei.

Învățătorii trebuie să se facă ecoul acestei alarme.

*

Dr. I. Iacobovici. Cancerul (Bib. Medicală a „Astrei“ Cluj, 1926. Prețul 30 lei

În broșura aceasta d. prof Dr. Iacobovici se ocupă de boala care face multe victime în țara noastră. După descrierea boalei ne arată cine poate primi cancerul, care organe se îmbolnăvesc mai des, cum putem cunoaște că o boală este cancer. Ni-se dă apoi sfaturi și cum să ne păzim și îndemnul că cei bolnavi, să se arate repede la doctor, căci astăzi știința medicală poate să vindece cancerul dacă nu s'a încuibat adânc în organismul nostru. Di prof. Iacobovici propune înființarea unui institut pentru studiu și vindecarea cancerului. Țări mai mici decât a noastră jertfesc sume însemnate pentru stărpirea acestei boli urâte. Broșura are o mulțime de fotografii cari face intuitivă expunerea destul de clară.

Datoria luminătorilor satelor noastre este, desigur, să sfătui-

iască pe cei bolnavi de cancer (rac) să se arate doctorilor pricepuți, până ce boala nu se învechește.

*

Toma Coțisiu: *Istoria Românilor*, cl. IV. primară, pt. școlile de adulți și ucenici. Blaj, 1926. Prețul 15 lei. Cărticica aceasta este scrisă foarte limpede, ilustrată și tipărită frumos. Colegul Coțisiu are darul de a alege ceea ce este esențial, spre deosebire de alți autori de cărți, cari lungesc vorba și prin aceasta îngreunează pe elevi de a ști faptele de seamă din istoria neamului nostru.

*

Emanoil Suciu: *Nunta Marioarei* (piesă cu subiect din viața poporului dela sate) pag. 50, Prețul 50 lei + 15 lei ramburs. Prenotări se fac la colegul Suciu (Măgărei p. u. Bărghis, jud. Țârnavă-mare) care ne-a dat o seamă de lucrări folositoare pentru teatrul sătesc. Lucrarea aceasta se poate procura pentru biblioteca școliei.

*

Anton Hosztinszky: *Planul analitic ilustrat și împărțit pe săptămâni din desen*, pentru școala primară cl. I—VII. Se găsește la autor în Oravița (jud. Caraș) prețul 25 lei. Oricât de modestă pare această broșură ea poate aduce servicii frumoase școliei. Indemnăm pe cititorii noștri să sprijinească pe colegul Hosztinszky procurându-i broșura pentru biblioteca școliei.

*

Școale normale pentru pregătirea profesorilor de gimnaziu. În numărul 10-11 al revistei „Societatea de mâine“ dl prof. G. A. Dima publică un documentat articol asupra nevoii urgente de a se înființa școli normale speciale pentru pregătirea profesorilor de gimnaziu, care după noua lege secundară va avea 3 ani. Dl prof. Dima stăruie asupra deosebirii de metodă ce trebuie să existe la împărțirea cunoștințelor în aceste școli față de licee și asupra avantajului ce l-ar avea profesorii pregătiți în aceste școli, față de licențiații. Facultăților, care în mare parte se specializează în diferite materii fără să-și apropie materia cursului gimnazial și liceal. Studenții școalelor normale superioare vor trebui recrutați din cei mai buni absolvenți ai școalelor normale actuale. Prin această reformă s'ar da puțință și învățătorilor să se ridice și s'ar reveni la tipul de școală civilă desființat cu atâta ușurință, deși el corespundea unei adânci nevoi sociale și naționale.

Const. Iencica

Dacoro rânia, Buletinul „Muzeului Limbii române“, de pe lângă Universitatea din Cluj, condus de dl *Sextil Pușcariu*, prof. univ., membru al Academiei Române. Anul IV Partea I. Prețul 450 lei.

*

Cântările liturgiei pentru copii și popor, de G. Kiriac. profesor la Conservatorul de Muzică din București. Melodiile acestei liturgii pe o singură voce sunt în spiritul tradițional al cântărilor din biserica noastră și curg ușor și natural. Din întreaga liturgie respiră un spirit de evlavie, smerenie și duioșie, precum și o notă sărbătorească. Aprobată de Sfântul Sinod și de Ministerul Instrucțiunii, această lucrare, corespunzând nevoilor bisericești și școlii este merită să fie cântată pe tot întinsul țării, de copii și de popor și va aduce reale servicii preoților și învățătorilor, mai cuseamă la țară. Depozitul general la Institutul de Arte Grafice N. D. Mișoșescu, Tg.-Jiu. Prețul 25 Lei exemplarul. Expediția se face cu ramburs.

*

Revista generală a învățământului. Anul XV No. 1. București, Calea Plevnei 29. Abonamentul 150 lei pe an. În acest număr dl Const. Kirieșcu publică conferința sa ținută la Universitatea liberă din București, tratând subiectul „*Apărarea națională și Școala*“. De prof. Gh. Adamescu se ocupă, de primii profesori de filozofie ai școlii dela Sfântul Sava, anume *Gheorghe Lazăr* și Lad. Erdeli. Revista anunță că No. 2 din luna Februarie, este consacrat aproape în întregime comemorării lui Pestalozzi, dat fiind că la 17 Februarie c. se împlinesc 100 de ani dela moartea acestui mare educator al omenirii.

*

Viata Agricolă, revista societății agronomilor din România. Anul XVIII No. 2 București. Abonamentul 200 lei pe an. Învățătorii noștri, cari trebuie să fie și îndrumătorii țărănimii în ce privește conducerea rațională a gospodăriilor, ar putea profita nespuse de mult din aceasta revistă, condusă de oameni de specialitate.

*

Arhiva, organul Societății istorico-filologice din Iași. Anul 36-lea No. 1. Iași Strada Albineț No. 4. Abonamentul 100 lei pe an. Din studiile foarte interesante ale acestei vechi reviste de filologie românească, remarcăm studiul: *Nașterea limbii române și elementul slav*, al dlui Ilie Bărbulescu, apoi articolul: *Originalitatea pridvorului în arhitectura românească*, de dl P. Constantinescu Iași.

*

Școala Someșană, Anul II, No. 1. Editor: Secția județiană a Asociației învățătorilor din județul Someș, Dej. Abonamentul 240 lei pe an.

Revista, își propune să îmbrățișeze în anul nou pe care-l începe, toate problemele, menite a ridica autoritatea morală și intelectuală a corpului didactic primar. Remarcăm cu bucurie dorința unanimă a colegilor noștri din județul Someș, de a crea un institut financiar în cadrele Băncii Învățătorilor din Cluj, care, suntem siguri, va căuta să ajute cu toate puterile, acest gând al dascălimii din Someș.